

Nr 14.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt tillämpning av lagen den 3 juni 1949 (nr 315) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning m. m.

I en den 24 mars 1950 dagtecknad proposition nr 221, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogat förslag om fortsatt tillämpning av lagen den 3 juni 1949 (nr 315) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning;

dels ock medgiva, att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1950 till och med den 30 juni 1951 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill giva anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

Berörda författningsförslag är av följande lydelse:

Förslag

till

lag om fortsatt tillämpning av lagen den 3 juni 1949 (nr 315) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning.

Härigenom förordnas, att vad i lagen den 3 juni 1949 med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning förordnats med avseende å tiden från och med den 1 juli 1949 till och med den 30 juni 1950 skall äga tillämpning jämväl med avseende å tiden från och med den 1 juli 1950 till och med den 30 juni 1951.

Lagstiftningen rörande riksbankens sedelutgivning.

Som ett led i krigsårens beredskapslagstiftning överlämnades genom en fullmaktslag år 1939 åt Kungl. Maj:t att medgiva dispens från riksbankens bestämmelser om bl. a. riksbankens sedelutgivning. Med stöd av fullmaktslagen modifierades genom en kungörelse år 1940 och två kungörelser år 1947 de i riksbankenslagen givna begränsningarna för sedelutgivningsrät-

ten. Riksdagens inflytande på hithörande spörsmål återställdes genom att fullmaktslagen år 1948 ersattes med lagen den 28 maj 1948 (nr 248) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning.

I sistnämnda lag stadgades, att under tiden från och med den 1 juli 1948 till och med den 30 juni 1949 skulle, i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen funnes stadgat, följande särskilda bestämmelser lända till efterrättelse, nämligen att riksbanken finge utgiva sedlar till ett belopp av högst 3 200 miljoner kronor (1 §), att därest så med hänsyn till utomordentliga omständigheter prövades nödigt Konungen finge, om riksdagen ej vore samlad, på framställning av fullmäktige i riksbanken och efter samråd med fullmäktige i riksgäldskontoret medgiva riksbanken att utgiva sedlar till ett belopp av ytterligare högst 700 miljoner kronor, att dylikt av Konungen lämnat medgivande skulle, därest detsamma icke godkändes av riksdagen inom tjugu dagar från det riksdagen åter sammanträtt, efter utgången av nämnda tid upphöra att gälla (2 §), samt att som riksbankens metalliska kassa skulle räknas allt riksbanken tillhörigt guldmünt och omyntat guld (3 §).

1948 års lag, som enligt vad förut anförts gällde för tiden till och med den 30 juni 1949, ersattes i sin tur med *lagen den 3 juni 1949 (nr 315) med särskilda bestämmelser rörande riksbankens sedelutgivning*. I denna lag stadgas att under tiden från och med den 1 juli 1949 till och med den 30 juni 1950 skola — i stället för vad i 9 § och 11 § första stycket riksbankslagen finnes stadgat — lända till efterrättelse vissa särskilda bestämmelser, vilka överensstämma med motsvarande bestämmelser i 1948 års lag, dock med den ändringen att maximibeloppet för riksbankens sedelutgivning i 1949 års lag fastställts till 3 500 miljoner kronor.

I skrivelse den 9 mars 1950 ha *fullmäktige i riksbanken* anført, att bestämmelserna i 1949 års lag tillkommit i avvaktan på en definitiv omläggning av riksbankslagens stadganden om sedelutgivningen. Fullmäktige hade i slutet av 1949 uppdragit åt en kommitté att avgiva förslag till revision av riksbankslagen innebärande bl. a. att den nuvarande provisoriska lagstiftningen om sedelutgivningen ersattes med definitiva bestämmelser i riksbankslagen. Det kunde förutsättas, att förslag skulle föreligga å sådan tid att proposition i ämnet kunde framläggas vid början av 1951 års riksdag. Vid sådant förhållande vore det erforderligt, att 1949 års särskilda sedelutgivningslag erhöles fortsatt giltighet tills vidare till utgången av juni 1951.

Bankofullmäktige ha vidare i sin skrivelse uppgivit, att beloppet av utelöpande sedlar utgjorde den 31 december 1949, då den hittillsvarande maxisiffran redovisades, i runt tal 3 287 milj. kronor. Motsvarande belopp uppginge den 31 december 1948 till cirka 3 113 milj. kronor. Ökningeun av sedelomloppet under år 1949 utgjorde sålunda cirka 175 miljoner kronor. Den marginal för sedelutgivningsrätten, som föreläge vid utgången av år 1949, uppgick till omkring 213 milj. kronor. Det syntes kunna förutsättas, att sist-

nämnda belopp skulle visa sig utgöra en tillräcklig reserv under den tid den särskilda sedelutgivningslagen enligt vad bankofullmäktige föreslagit skulle erhålla fortsatt giltighet.

Utskottet. I avvaktan på det förslag till en definitiv omläggning av riksbankslagens sedelutgivningsbestämmelser, som fullmäktige förutsätta kommer att föreläggas 1951 års riksdag, har utskottet intet att erinra emot att 1949 års lag om sedelutgivningsbestämmelserna erhåller fortsatt giltighet till utgången av juni 1951.

Frågan om fortsatt befrielse för riksbanken från skyldigheten att inlösa sedlar med guld.

Genom kungörelse den 3 juni 1949, nr 316, har riksbanken för tiden till och med den 30 juni 1950 medgivits befrielse från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill gäve anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

I sin skrivelse den 9 mars 1950 ha *fullmäktige i riksbanken* anfört att det genom nyssnämnda kungörelse lämnade medgivandet borde erhålla fortsatt giltighet för en tid av ytterligare ett år, samt hemställt att riksbanken må för tiden från och med den 1 juli 1950 till och med den 30 juni 1951 vara fritagen från skyldigheten att vid anfordran inlösa av banken utgivna sedlar med guld efter deras lydelse, med rätt dock för riksbanken att, om förhållandena därtill giva anledning, före utgången av nämnda tid återupptaga inlösningen av bankens sedlar.

Utskottet tillstyrker bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag.

I enlighet med vad i det föregående anförts hemställer utskottet, att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 27 april 1950.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande: se under utlåtande nr 12.